

В. Забавін, М. Булик, С. Небрат, Ю. Полідович

РОЗВІДКИ НА ПІВДНІ ДОНЕЦЬКОЇ обл. У 2021 р.

У 2021 р. експедиція Маріупольського державного університету під час проведення розвідки оглянула територію на півдні Донецької обл. задля впорядкування відомих на сьогодні археологічних об'єктів та визначення режимів використання території зони охорони культурного шару; створення сприятливих умов для збереження національної історико-культурної спадщини. Роботи проводились на території Маріупольського та Волноваського р-нів. Завданням розвідки було обстеження курганів, визначення їх параметрів і сучасного технічного стану, з метою підготовки обліково-охоронної документації.

Обстеження вже відомих пам'яток передбачало обробку архівних і літературних джерел та польові роботи: повний візуальний огляд ділянки, пошук знахідок і підйомного матеріалу, інструментальну зйомку об'єктів, визначення точних координат пам'яток за допомогою супутникової системи навігації GPS, фотофіксацію тощо. Додатково проводилося обстеження прилеглих ділянок з

Стан курганів на території Маріупольського та Волноваського р-нів Донецької обл., обстежених у 2021 р.

метою відкриття нових, ще невідомих археологічних об'єктів. Визначення курганів як автентичних елементів історико-культурного ландшафту та прив'язка до гідрографічних об'єктів здійснені за Військово-топографічною картою Катеринославської губернії (3 версти: 1 дюйм, 1846—1863 рр. під ред. Ф. Шуберта). Додаткова прив'язка об'єктів здійснювалася від центрів населених пунктів, а за умовний центр обиралося місце розташування сільської / селищної ради.

У межах земель Маріупольського та Волноваського р-нів обстежено 48 курганних груп та 53 поодинокі кургани. Всього на теренах зазначених районів було враховано 209 археологічних об'єктів, 27 із них є нововиявленими пам'ятками. Підсумовуючи результати досліджень давньої культурної спадщини у межах земель Маріупольського та Волноваського р-нів, можна зробити такі висновки. Значна частина курганів має незадовільний або аварійний технічний стан (рисунок). Із врахованих об'єктів 69 (33 %) — розорювали на момент дослідження, ще 24 (11,5 %) пам'ятки на місцевості не ідентифіковано (зруйновані оранкою або під час спорудження гідротехнічних споруд); 77 (36,8 %) курганів розорювалися у попередні часи. Лише 35 (16,7 %) курганів задерновані й мають задовільний стан. Частина курганів пошкоджено пізніми перекопами та грабницькими ямами — 11 (5,3 %), крім того, їх вершини постраждали спорудженням триангуляційних пунктів тощо.

Оскільки наявність 185 об'єктів із пропонування до постановки на державний облік курганів напевно встановлено, для їхньої території (до завершення процедури постановки на облік) пропонується запровадити режим, аналогічний режиму використання пам'яток археології.